

Palúčanský zvon

Reformácia

2/2018

Sola fide

Len skrze vieru – z milosti Tvojej, Pane,
Prúd lásky tečie, to sväté požehnanie
Na dušu, čo novým čistým rodom dýše,
V milosti lúčoch sa nesie k Tebe bližšie.

Len skrze vieru – bez zásluh mojich, Kriste,
Keď zásluhy Tvoje bohaté a čisté
Mi plnia srdce nie pre peniaze, zmenky,
Prúd milosti Tvojej mohutný je, veľký!

Len skrze vieru, čo daroval si z kríža,
Mne rany Tvoje vždy bezpečná sú skrýša –
V nich odpustenie tróni miesto súdu.
Tie záštitou večnou proti hriechu budú!

Len skrze vieru v pokání zveš ma k sebe.
Tu život dávaš v živote svojho chlebe –
A prameň prečistý Tvojej krvi steká
Sola fide, Pane – priamo na človeka!

Zlatica Oravcová

Verím, že Ježiš Kristus, pravý Boh pred vekmi od Otca splodený a pravý človek z Márie panny narodený, je mojím Pánom, ktorý mňa, zlorečeného a zatrateného človeka vykúpil, privlastnil si a vyslobodil od všetkých hriechov, od smrti večnej a moci diabolskej; nie zlatom ani striebrom, ale svojou svätou a predrahou krvou a svojím nevinným umučením a smrťou; aby som bol Jeho vlastným a žil pod Ním v Jeho kráľovstve a slúžil Mu v ustavičnej spravodlivosti, nevinnosti a blaženosti; tak ako On vstal z mŕtvych, žije a kraľuje naveky. To je iste verná pravda!

Dr. Martin Luther
Malý katechizmus

Pravdy o spasení

L 18;31–43

Je veľa vecí, ktoré nemusíme vedieť. Nemusíme rozumieť teórii relativity a ani termodynamickým zákonom. Nemusíme rozumieť kvarkom ani leptónom, no i napriek tejto nevedomosti môžeme pokojne žiť i pokojne spať.

Je však nevedomosť, o ktorej to neplatí.

Táto nevedomosť nielenže zásadným spôsobom po-značí náš život, ale ona ovplyvňuje aj našu budúcnosť, dokonca i našu večnosť.

O akú nevedomosť ide?

Nuž o tú, o ktorej hovorí tento biblický text. Kristus svojim učeníkom predpovedal svoje utrpenie v Jeruzaleme, ale v 34.

verši je napísané: „*Oni však nič nerozumeli z toho a bolo im to slovo skryté, ani nechápali, čo hovoril.*“ Čomu neporozumeli? Neporozumeli krížu. Prečo vlastne Kristus musel zomrieť? Aká to bola teda nevedomosť? Bola to duchovná nevedomosť. Vieme, že učeníci v tejto nevedomosti nezostali až do smrti. Po Veľkej noci pochopili, o čo šlo na kríži. Poznali, že kríž je tá Božia záchranná operácia. Je to Božie riešenie nášho problému, ktorý sa volá hriech. A Kristus týmto učeníkom hovorí už

dopredu: *Niet spasenia bez kríža.* Ale oni tomu ešte nerozumejú.

A nie sú v tom sami. Ani Martin Luther tomu najprv nerozumel. A žiaľ mnohí tomu nerozumejú dodnes.

Duchovná nevedomosť je tragická nevedomosť. A zomrieť v tejto nevedomosti znamená zostať oddelený

od Boha i vo večnosti. Je vôbec možné, aby táto nevedomosť bola odstránená?

Je to možné.

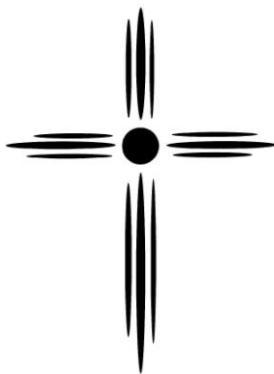
Ako? Táto nevedomosť nie je spôsobená našou zníženou chápatosťou, alebo nejakým nedostatočným intelligenčným kvocientom. Vôbec nie.

Táto nevedomosť nemá

nič spoločné s našim rozumom, ale s našim zrakom. My nerozumieme, lebo nevidíme. Nie, telesnými očami samozrejme vidíme. Ale inak sme duchovne slepí.

Preto, keď sa rozpráva kresťan s nekresťanom, tak nehovorí múdry s hlúpym. Nie! To hovorí vidiaci so slepým.

Duchovnú slepotu však môže odstrániť jeden jediný očný špecialista na duchovnú slepotu a to je Kristus.

Preto hneď po slove o nevedomosti učeníkov nasleduje príbeh o slepcovi, ktorému Kristus otvoril zrak.

Tým nám Biblia hovorí, že čo Kristus urobil s týmto mužom na telesnej rovine, je príkladom toho, čo Kristus robí s človekom na duchovnej rovine. Otvára duchovný zrak duchovne slepým ľuďom, aby videli. Aby porozumeli. Aj Martin Luther svojho času nerozumel. Myslel si, že on sám sa dokáže zachrániť, vyliečiť. Že on sám pôstom, trýznením tela a modlitbami získa spásu. Ale nie je to tak.

O čom sa to teda vlastne hovorí, keď sa hovorí o spasení? Stretnutie slepého žobráka s Kristom nám to zobrazuje. Veľmi názorným spôsobom nám ukazuje päť právd o spasení, o záchrane:

1. **Spasenie je z milosti – Sola gratia (jedine milosť)**

Asi ťažko by sme našli človeka tak odkázaného na milosť druhých ľudí, ako máme v tomto príbehu. 35 „*Keď sa blížil k Jerichu, nejaký slepec sedel pri ceste a žobral.*“

Tento muž bol nielen žobrák, on bol slepý žobrák. A táto hrozná kombinácia slepoty a chudoby naučila tohto človeka, čo to znamená byť odkázaný na milosť druhých.

Milosť je to jediné, na čo sa pred Pánom Ježišom odvoláva. 38 „*Tu zvolal: Ježiš, Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!*“

Takto sme na tom pred Bohom všetci. Žobráci. Odkázaní na Božiu milosť a zľutovanie.

Posledná veta, ktorú Martin Luther napísal pred svojou smrťou znela: „*Sme žobráci, taká je pravda.*“

A čo je to vlastne milosť? To je opak toho, čo si zaslúžime. Zaslúžime si odsúdenie a milosť nám daruje odpustenie. Ten, kto prosí a volá so žobrákom 38 „*zmiluj sa nado mnou!*“, ten bude Kristom vypočutý.

2. **Spasenie je skrze vieru - Sola fide (jedine viera)**

Keď Kristus daroval slepému zrak, tak mu hovorí - verš 42 „*Vid! Tvoja viera ťa zachránila.*“

Bol to Kristus, ktorý uzdravil slepého, ale bol to slepec, ktorý veril v Krista. A preto Pán Ježiš vyzdvihol vieru, aby nám zdôraznil, že niet záchrany bez viery.

A čo je to vlastne viera? Viera to nie je náš príspevok ku spaseniu. Viera je Bohom určený prostriedok, ktorým my

prijímame spasenie.

Viera vlastne nie je nič iné, ako prázdna ruka, ktorú vystierame smerom k Bohu. Ako žobrák, ktorý nemá nič. Je to

dôverné, bytostné spolaľhnutie sa na Boha. Na jeho milosť. Na jeho sľub.

Keď Martin Luther prekladal Novú zmluvu, tak do textu R 3,28: „*človek ospravedlnený býva vierou*“ vložil slovíčko LEN. „*Človek ospravedlnený býva len vierou.*“

A keď mu to z katolíckej strany bolo vyčítané, tak povedal: „*Veľmi dobre viem, že slovo „len“ nie je v latinskom alebo gréckom texte. Je zbytočné, aby ma to pápeženci učili. Je pravda, že tieto písmená tam nie sú. Na tieto písmená hlupáci pozerajú ako teľa na nové vráta. Oстане to v mojom Novom zákone, a aj keby všetci pápežskí somári zošaleli, neodstránia to.*“

Viera je totiž spoznanie toho, že som žobrák, ale je to aj dôvera v Toho, ktorý mi chce dať nielen almužnu. Sú to prázdne ruky, ktoré očakávajú na dar zhora.

3. Spasenie je z počutia evanjelia - Sola Scriptura (jedine Písmo)

Ako sa vlastne slepec dostal k viere? Kde sa v ňom vzala? Čo ju v slepcovi vyvolalo?

„*Počujúc, že zástup ide tadiaľ, spytoval sa, čo je to.*“

On sa pýtal zástupu a oni mu oznámili: „*Oznámili mu, že Ježiš Nazaretský ide tadiaľ.*“

Slepec počul o Ježišovi. A on v tohto Ježiša Nazaretského uveril ako v Božieho Záchrancu, Mesiáša. Lebo jemu povedali: „*Ježiš Nazaretský*“, ale on kričí: „*Ježiš, Syn Dávidov*“ – to je titul

pre Mesiáša. Pre toho Bohom zasľúbeného Kráľa, ktorý mal priniesť záchranu. A tento slepec dostáva otvorené oči viery, aby v Pánovi Ježišovi spoznal, že toto je On. Že On je ten, o ktorom hovorí Písmo. On je ten, ktorého Biblia predpovedá, že ma prísť. On teda vychádza z toho, čo poznal z Božieho slova, z toho, čo počul, čo mu bolo zvestované.

Viera je teda z počutia Božieho slova. Keby sme nič nepočuli, ani by sme ničomu neverili. A preto dodnes kážeme evanjelium. Lebo vtedy, keď sa káže Božie slovo, dochádza k tomuto zázraku.

Preto aj Martin Luther začal kázať v rodnej reči. Lebo nestačí len počúvať, ale je dôležité, aby sme aj rozumeli, že to, čo Biblia hovorí o nás i o Kristovi, je pravda. Tak ako tento slepec.

Viera nepozerať na seba, ale na Krista. Viera neverí sebe. Verí Kristovi.

4. Spasenie je len v Ježišovi Kristovi - Solus Christus alebo Solo Christo (Jedine Kristus)

Ak spasenie je len z milosti a len skrze vieru, ktorá rastie a dozrieva z Božieho slova, tak zároveň je len v Ježišovi Kristovi. Lebo Kristus je zdrojom spasenia.

Preto, keď slepec na neho volal, Pán Ježiš rozkázal ľuďom, ktorí boli okolo neho, aby ho priviedli k nemu. Ku Kristovi. Lebo záchrana je jedine v Kristovi. Priviesť človeka ku Kristovi znamená priviesť ho k zdroju pomoci.

Človek nám môže poradiť, ale len Kristus nás môže zachrániť. Ani farár, ani cirkev, ani nikto iný na zemi jedine Kristus.

A tento žobrák sa presvedčil o tom, že záchrana je naozaj v Kristovi, keď bol privedený k Nemu.

5. **Spasený chváli Boha - Soli Deo gloria (Jedine Bohu patrí chvála)**

Vo verši 43. čítame „*A on hneď videl a nasledoval Ho, oslavujúc Boha.*“

Úžasné svedectvo. Zachránený chváli Záchrancu.

Jeho chvála Boha a zmenený život, ktorý sa nedal ukryť, ktorý bol zjavný všetkým, je úžasným svedectvom o Kristu. A preto nielen on, ale aj ostatní chvália Boha. 43 „*A všetok ľud, keď to videl, vzdával Bohu chválu.*“

Mgr. Stanislav Grega

senior LOS – ev. farár v CZ Hybe

Sola gratia

List Títovi 2, 11–14

Zjavila sa totiž Božia milosť prinášajúca spásu všetkým ľuďom, ktorá nás vychováva, aby sme sa zriekli bezbožnosti a svetských žiadostí a žili v týchto časoch rozvážne, spravodlivo a nábožne, a očakávali blažené splnenie nádeje a príchod slávy veľkého Boha a nášho Spasiteľa Ježiša Krista. On vydal za nás seba samého, aby nás vykúpil z každej neprávosti a aby si očistil svoj vyvolený ľud, ktorý sa horlivo usiluje o dobré skutky.

Pamiatka reformácie nás upozorňuje na Božiu milosť a zdôrazňuje, že večný život nedostávame za dobré skutky, ale z milosti, zadarmo, skrze vieru v Pána Ježiša Krista. Táto skutočnosť je natoľko dôležitá, že je zhrnutá v známom latinskom *sola gratia* – *jedine milosť Božia*. Dá sa povedať, že toto učenie je

považované za pilier reformačného učenia, pretože v skratke poukazuje na Božiu milosť dávanú nám pri našom pokání.

Božia milosť sa však zjavila omnoho skôr. Dávno predtým, ako sme sa na svete objavili my a náš hriech, ktorý nám Pán Boh z milosti odpúšťa. Dávno predtým, ako na Božiu milosť poukázal

Dr. Martin Luther. Už v Betleheme sa zjavila Božia milosť, pretože Boží Syn, Ten, ktorý bol už od počiatku, opustil nebeskú slávu a stal sa človekom. Už tam sa prejavila Božia milosť, keď Hospodín nechal svojho Syna ležať zdanlivo bezmocného v jasličkách, keď sa všetkými odmietnutý narodil na mieste vyjadrujúcom najväčšiu chudobu.

Čo je dôležité predovšetkým, to je tá skutočnosť, že Božia milosť sa vôbec zjavila. Je úžasné vedieť, že Pán Boh nám vôbec niečo zjavil. To absolútne popiera filozofické systémy, podľa ktorých sa Boh od tohto sveta odvrátil a už s ním, ani s človekom nechce nič viac mať. To, že nám Boh chce niečo zjaviť, je jasným dôkazom toho, že o tento svet stojí. Stojí a má záujem o človeka. Neobrátil sa k nám chrbtom. Naopak! Obrátil k nám svoj „obličaj“, svoju tvár. Tak, ako o to napokon aj prosíme v každom Áronovskom požehnaní: *Pán Boh, obráť k vám svoj obličaj!* Je teda úžasné vedieť, že Pán Boh nám nezjavil najprv svoj spravodlivý a svätý hnev nad našimi hriechmi. I keď tak by to bolo nakoniec aj spravodlivé. On sa však rozhodol pre iný postup, iné riešenie. A tak k nám prichádza so svojou milosťou, láskou, milosrdenstvom a odpustením. Nuž a aby nás, hriešnikov, Jeho svätosť nezničila, prichádza k nám v ľudskej

podobe. V podobe malého, nevinného dieťaťa.

To, že Pán Ježiš Kristus prišiel na svet, bol prejav Božej lásky a milosti. Bolo by však chybou, keby sme na tomto mieste ostali len v pozícii akéhosi historického konštatovania. To, že Pán Ježiš prišiel na svet, má predsa dosah aj na nás. Apoštol Pavol veľmi správne píše, že Božia milosť sa zjavila, aby sme mierne, pobožne a spravodlivo žili na tomto svete. Božia milosť, začínajúca už pri stvorení sveta, zjavujúca sa v Spasiteľovi sveta a naplňujúca sa pri našom pokání nie je teda iba niečím, čoho sme svedkami a z čoho sa máme tešiť. Naopak! Je niečím, čo nás má priamo ovplyvňovať. Božia milosť má meniť náš život. Božia milosť, vďaka ktorej nám je všetko odpustené, má spôsobovať, že viac nechceme žiť starým spôsobom života, ale chceme žiť inak, lepšie, spravodlivejšie a pobožnejšie.

I keď už aj toto všetko samo o sebe človeka naplňa úžasom, predsa len stále to nie je všetko. Božia milosť našou premenou sleduje aj konkrétny cieľ. Keďže sme ako stratené deti Božie pozvané späť do nebeského kráľovstva k večnému životu, k spaseniu, je práve milosť Božia tá, ktorá nás na prijatie tohto večného života pripravuje. Očakávame predsa druhý príchod Pána Ježiša Krista, Jeho zjavenie sa v sláve a ako oslobodení Božou milosťou sme

pripravení prijať Jeho pozvanie do večnosti.

Podstatou Božej milosti je to, že nám prináša spásu. Môžeme teda povedať, že je to spásonosná milosť. Určite to však nie je taká milosť, ktorá nakoniec všetko prehliadne. Určite to nie je taká milosť, že si Pán Boh zatvorí oči a bude sa tváriť, že medzi človekom a Ním sa v podstate nič nestalo. Určite to nie je taká milosť, ktorá nekajúceho hriešnika potľapká po pleci a povie mu: „Nič sa neboj! Bude to dobré.“ Milí priatelia, ono to dobré bude, ale nie pre všetkých. Dobré to bude len pre tých, ktorí túto milosť do svojho života prijímajú ako tzv. „drahú milosť“. To je ináč pojem, s ktorým ako prvý prišiel nemecký teológ Dietrich Bonhoeffer, ktorý nakoniec zahynul v koncentračnom tábore tesne pred koncom 2. svetovej vojny. Jedná sa o milosť, kedy si človek

mocne uvedomuje, že Pána Boha to stálo nesmierne veľa, aby sme my mohli byť spasení. Apoštol Pavol to vyjadruje týmito slovami: *„On vydal za nás seba samého, aby nás vykúpil z každej nepravosti a aby si očistil svoj vyvolený ľud...“*

Drahá milosť sa deje vtedy, keď človek poznáva svoje hriechy a vyznáva ich

Bohu ako svoje zlyhanie. Drahá milosť sa deje vtedy, keď človek svoje hriechy ľutuje. Keď vníma svoj hriech na jednej strane a Božiu svätosť na strane druhej. Drahá milosť sa deje vtedy, keď človek o ňu prosí robiac pritom pokánie, usilujúc sa v moci Ducha Svätého o zmenu svojho života. Drahá milosť sa deje vtedy, keď to niečo stojí. Krista Pána to stálo život. Nuž a nás to stojí to, že máme zapierať samých seba a robiť a žiť tak, ako to chce Boh. Nás to stojí to, že deň čo deň bojujeme s hriechom a svojou skazenou ľudskou zdedenou prirodzenosťou. O tom

všetkom je drahá milosť.

Na druhej strane je tu aj tzv. lacná milosť. Tá sa zas deje vždy vtedy, keď človek síce pristupuje k Večeri Pánovej, ale vo svojom vnútri nie je presvedčený o svojom hriechu alebo zlyhaní. Nie je

pre-svedčený o tom, že by mal niečo ľutovať, tobôž niečo na svojom živote meniť. Lacná milosť sa deje vždy vtedy, keď si rodičia prinesú do chrámu pokrstiť svoje dieťa, ale ďalej sa už o jeho duchovný život, rast a napredovanie nestarajú. Lacná milosť, to je ako keď žobrák na ulici napľuje do ruky tomu, kto mu podáva chlieb. Nie

je to nič iné ako neúcta a nevďak. Pravda je taká, že my všetci sme takýmito žobrákmi pred Bohom. Nemáme nič, iba prázdne ruky a tie nám môže naplniť iba Boh. Náš reformátor Dr. Martin Luther to vyjadril „bilingválne“ – dvojjazyčne: Wird sind Bettler – Hoc est verum (Sme žobráci – to je pravda). Ide len o to, ako na to my sami zareagujeme – vďačnosťou a pokáním alebo neúctou a nevďakom? Milosť je tu totiž zatiaľ pre každého. No beda tomu, kto ju lacným spôsobom znevažuje a pohŕda ňou.

Jeden z dobrých spôsobov, ako správne reagovať na túto drahú Božiu milosť, objavujeme aj na samotnom konci nášho biblického textu: „*On vydal za nás seba samého, aby nás vykúpil z každej neprávosti a aby si očistil svoj vyvolený ľud, ktorý sa horlivo usiluje o dobré skutky.*“ (Ktorý sa horlivo usiluje o dobré skutky.) Je fakt, že my

evanjelici dobré skutky nerobíme preto, aby sme si spravili zásluhu. Nerobíme ich preto, aby sme sa prostredníctvom nich dostali do neba. Pretože do neba nás môže dostať iba smrť jednorodeného Syna Božieho a milosť Božia, ktorú my prijímame s vďačnosťou a vierou.

Dobré skutky robíme najmä preto, aby sme i takýmto spôsobom Pánu Bohu vyjadrili svoju vďačnosť za všetko dobré, čo od Neho deň čo deň prijímame. Dobré skutky robíme preto, aby sme tak vyjadrili svoju lásku k Bohu i blížnemu. Dobré skutky robíme preto, aby sme tento svet robili lepším a krajším miestom pre život. Robíme ich preto, aby sme ako nositelia Božieho obrazu do tohto sveta vnášali viac toho božského a dobrého, čo nám ľuďom slúži na dobro a Bohu na česť a slávu.

Mgr. Radovan Gdovin
senior Gemerského seniorátu

Je viera taká!

Je viera taká a je viera iná.
Čo skromná býva i čo sa hrdo vzpína.
Čo všetko sľubuje – a siete sú však prázdne.
Taká, čo mlčí. Jej mlkvosť zlatom zaznie.

Je viera, čo má vždy príliš naponáhlo.
Taká, čo vyjde, no domov by ju tiahlo.
I tá, čo za vernosť žiada platiť predom.
I tá, čo zahynie radšej hladom – smädcom.
Je viera taká a je viera iná.
Ktorá vždy tvrdí len, že je v iných vina.
I tá, čo na seba radšej viny berie.
Jedna, čo otvára, druhá stráži dvere.

Jedna, čo liek podá, druhá jed zas chystá.
Kým jedna pod krížom, druhá zrádza Krista.
Kým jedna milosť pre seba si len zhŕňa.
Tá druhá z milosti je milostiplná.

Je viera taká a je aj viera iná.
Je viera, čo len tlie i čo nezhasína.
Je tá, čo víťazí i čo prchá z boja.
A ty si máš vybrať, ktorá je tá tvoja!

Ladislav Fričovský

Ospravedlnenie z viery

Rímskym 3,9-31

Slovo „ospravedlnenie“ používame v každodennom živote veľmi často. Označujeme ním akt, ktorým chceme urovnať nami spôsobený spor alebo problém. Ak sa voči niekomu previníme

– či už slovom alebo skutkom – a chceme znovu obnoviť náš vzájomný narušený vzťah, prideme sa ospravedlniť. V praxi to znamená, že vyjadríme ľútosť nad tým, čo sme urobili, uvedieme nejaký dôvod, pre ktorý sme to urobili a tým dôvodom

vlastne ospravedlňujeme naše konanie. Ak nám veľmi záleží na obnovení vzťahu, pridáme aj zmienku o tom, že sme hádam až tak postupovať nemali, že sme mohli urobiť alebo povedať niečo iné. No nech už svojim slovám pridáme akúkoľvek dávku citu a ľútosti, stále ostáva naše ľudské ospravedlňovanie sa aktom, v ktorom ospravedlňujeme sami seba. Nenadarmo sa aj slovo „ospravedlniť“ používa ako zvrtné sloveso, teda „ospravedlniť sa“. Biblia však ospravedlňovanie chápe inak. Pred Bohom sme všetci hriešni. Jednak sme postihnutí dedičným hriechom, jednak nás obžalávajú naše každodenné priestupky voči Božiemu zákonu. A to je dôvod na to, aby Boh hľadel na nás s nevôľou a hnevom. Tak ako medzi ľuďmi, aj tu platí, že naším hriechom sa narúša náš vzťah k Bohu. Boh nemá rád hriech ani nič, čo je hriešne, a preto nás hriechy vzdďľujú od Boha. Aby sa náš vzťah obnovil a Boh mal v nás opďť zďľubu, je potrebné ospravedlnenie.

Podľa ľudského chápania by sme teda mali predstúpiť pred Boha a povedať Mu: „Pane, prepďč, že som ubľďžil mďjmu bratovi, ale vieš... bol som nervďzný. Mďm toho veľa v práci, borím sa existenčnými problémami a nemďžem za to, že mi povolili nervy a zdvihol som naňho ruku“. Nech by sme uviedli akýkoľvek dôvod, bude pred Bohom vďdy smiešnou vďhovorkou. Nič totďž

nie je dôvodom na to, aby sme pďchali hriech. A teda žiadny dôvod nemďže náš hriech ospravedlniť. Z tohto pohľadu by sa teda mohlo zdať, že ľudský hriech je vlastne pred Bohom neospravedlniteľný a ničím sa ho nemožno zbaviť.

Tu sa vďak dostďva k slovu biblické chápanie samotného slova „ospravedlnenie“. Ak totďž Biblia hovorí o ospravedlnení, nemá tým na mysli naše zdďvodňovanie hriechov, ale Božie konanie pre obnovu našej svďtosti. A to je ten dďležitý rozdiel. Nie my sme tí, ktorí sa pred Bohom ospravedlňujeme, ale Boh je ten, ktorý nás ospravedlňuje. On je ten, ktorý z nás zmaže hriech a obnoví našu dávno stratenú spravodlivosť, aj keď iba obrazne. Nestaneme sa totďž skutočne svďtí a spravodliví, aby by sme si mohli povedať, že sme už rovní Bohu. Sme len napriek svojej hriešnosti označení za spravodlivých a Boh viac nehľadí na našu hriešnosť, ale dďva sa na nás ako na spravodlivých. To je ospravedlnenie. Z povedaného vidno, že ospravedlnenie je vlastne naším cieľom a túžbou. Ospravedlnený človek totďž napriek tomu, že je hriešny, smie predstúpiť pred Boha. Taký človek sa smie nádejať večnosti, smie mať istotu, že bude spasený. Túžime preto po tom, aby nás Boh ospravedlnil a kladieme si otďzku, ako to možno dosiahnuť. Niektoré spoločenstvá tvrdia, že takéto

ospravedlnenie si treba zaslúžiť, a preto vedú svojich prívržencov ku konaniu dobrých skutkov veriac tomu, že odmenou za ne bude práve ospravedlnenie, ktoré im Boh predsa za ich dobrotu musí dať. Nemožno nikoho karhať za konanie dobrých skutkov. Aj nás k tomu Biblia vyzýva. Ale nie je to záruka ospravedlnenia. V dnešných slovách Písma totiž čítame, že ľudia sú ospravedľňovaní zadarmo, z milosti Božej a to skrze vieru. Ospravedlnenie hriešneho človeka je Boží dar, ktorý sa dostáva každému, kto oň stojí. Jediným predpokladom je viera v Ježiša Krista ako Božieho Syna, ktorý bol svätý. Tomu, kto verí v Neho, je totiž pripočítaná práve Kristova spravodlivosť. Je to podobné, ako keď sa vynálezca chváli cudzím vynálezom alebo vedec cudzím objavom. V ľudských podmienkach by sme to odsúdili ako krádež duševného vlastníctva, avšak v nebesiach to funguje presne takto. Ježiš Kristus, ktorý ako jediný na zemi ostal svätý a spravodlivý, nám ponúka svoju spravodlivosť, aby sme sa ňou chválili pred Bohom, aby sme sa ňou odeli, pretože vlastnú nemáme. A tu vidíme, že viera v Ježiša Krista nie je podmienkou stanovenou z Božieho rozmaru, ale logickou nevyhnutnosťou. Ako predsa siahne po Kristovej spravodlivosti niekto, kto v Neho

neverí, ba Ho odmieta a vysmieva sa Mu? My však máme vieru v Ježiša Krista. To je obrovský kapitál, ktorý nám už teraz zaistuje večný život a spasenie. Už teraz si môžeme byť istí, že pred Boha predstúpime ospravedlnení. Pán Ježiš nám totiž požičia ako pancier svoju spravodlivosť a my v nej odetí predstúpime pred tvár Božiu. Nebeský Otec nás však neobviní z krádeže duševného vlastníctva, neprikáže nám sňať cudzí štít, odložiť cudziu spravodlivosť, ale nám ju uzná ako našu. To je však možné len so spravodlivosťou Kristovou, pretože jedine On bol svätý po celý život. Nemôžeme sa odiet do spravodlivosti žiadneho iného človeka, nech by bol akokoľvek dobrý a nech by ho svet uznával ako svätca. Jedine Kristus – Boží Syn, ktorý odolal všetkým pokušeniam, ktorý sa narodil ako Boh a vytrval vo vernosti k Otcovi až do konca, môže ponúknuť svoju svätosť tým, ktorí Ho nasledujú, hlásia sa k Nemu, označujú sa Jeho menom a spoliehajú sa na Neho.

Preto nikdy Krista nezapierajme, viery v Neho sa nevzdávajme, na Neho sa spoliehajme a žime v pokoji a istote, že nás práve skrze túto vieru v Ježiša Krista Pán Boh ospravedlní.

Mgr. Štefan Kiss

Napredovať – áno!

Božie Slovo – nie!

Je hrozné, keď nejaký muž plače! Nad čím môže taký obyčajný muž ronit slzy? Je to bôľ nad vlastným synom. To dokáže aj mužom otriast' do najväčšej hĺbky. Ten bôľ je obzvlášť trpký, keď si otec musí povedať: „To som ja sám zavinil.“

Celú záležitosť radšej vyrozprávam postupne. Syna toho muža som spoznal ako malého štrnásťročného chlapca. Prichádzal na biblické hodiny, ktoré sme pre takých mladíkov usporadúvali. Prichádzal s veľkou radosťou. Ako keď zoraná pôda prijíma siate zrnó, tak prijímalo jeho srdce dobré semeno Božieho slova. Ako sa slnečnica obracia ku svetlu, tak sa obracal mladík k Ježišovi a k Jeho záchrane. Potom prišla iná doba, čas tretej ríše, keď sa dostali naše biblické hodiny do centra zápasu. Šli sme proti prúdu. Tvrdilo sa, že je to nepotrebné a neprirodzené, keď taký schopný mladík navštevuje biblické hodiny. A mladíci, ktorí prichádzali, boli vysmievaní a zavše aj osočovaní. Mladí to statočne znášali. Chápali, že za Ježiša a Jeho pravdu musia podstúpiť aj zápas. Avšak mnohí rodičia sa naľakali. Medzi nimi aj otec môjho mladého priateľa.

„Človek môže aj tak zostať kresťanom“, myslel si.

„Nie“, povedali sme mu. „Nejestvuje kresťanstvo bez spoločenstva pod slovom Božím.“

„Áno, ale môj chlapec preto prepadne a bude pokladaný za zaostalého alebo dokonca za hlúpeho. A on predsa musí napredovať! Napredovať v každom prípade. Tu sa smie tiež trochu prispôbiť podľa smeru vetra.“

„Milý pane“, tak mu to jasne vysvetlil vedúci našej mládežníckej hodiny, „isteže má váš chlapec napredovať! A to aj bude, lebo je to schopný mladík, ale keby ste ho odhlásili a znemožnili mu navštevovať našu biblickú hodinu, pripravili by ste chlapca o oporu...“

„Ach, oporu musí mať v sebe!“

„Nie, vy sa mýlite. Nemáme v sebe nijakú oporu. Iba keď taký mladík pozná Pána Ježiša, potom má oporu.“ Ale otec presadil svoju vôľu. Podarilo sa mu vlastného syna prehovoriť, aby biblické hodiny opustil. Vždy ho však ostatní mladí priatelia, ktorí ešte biblické hodiny navštevovali, pozývali. Následky sa prejavili. Svojim starým priateľom sa vyhýbal, kde len mohol. Netrvalo dlho a vyhliadol si iných

priateľov, ktorým boli biblické hodiny pre mladých už dávno trňom v oku. Otec si to všimol prvýkrát na Veľký piatok, keď celá rodina chcela ísť spolu do kostola.

„Ja nejdem“, prehlásil drzo mladík.

„Ty nie? Prečo nie?“ spýtal sa začudovane otec.

„Ach, to všetko je predsa táranie!“, odsekol mladík.

„Náš mladík začína byť veľmi drzý. Nedokážem mu už viac nič dobré povedať. Hneď mi odvrkne“, o niekoľko dní neskôr sa sťažovala matka.

Otec bol prekvapený. Jeho syn? Bol predsa vždy taký hrdý na svojho poslušného syna. Nuž, prinútil ho k rozhovoru medzi štyrmi očami. Syn však vzdoroval. Mladík stvárал, čo sám

chcel. Chodieval domov neskoro, fajčil príšerne veľa cigariet. No a tak podobne... Nepomáhal nijaký trest ani žiadne nepomínanie, situácia sa zhoršovala.

Až jedného dňa nastal „veľký tresk“. Vtedy došlo k tomu, že muž so zaslzenými očami sedel predou mnou. Isteže, napredovať – trikrát áno! Ale počúvať Božie slovo – vôbec nie! Cena mu bola privysoká. Zostáva v platnosti, že potom neskôr už nič nepomáha, ak zameškáme to najlepšie – privádzať našu mládež k Ježišovi. Lebo: „Čo prospeje človeku, keby získal aj celý svet výmenou za život?“ (Matúš 16;25)

Wilhelm Busch
Malé príbehy

Sola scriptura

Keď otcovia reformácie svoje úsilie vyjadrili heslom Sola scriptura, snažili sa vystihnúť podstatu toho, čo je v našom živote skutočnou autoritou, a čo je len ľudský prídavok, balast, ktorý ľahko môže zviešť na scestie. Preto bol pre nich dôležitý dôraz na to, že práve biblia je jedinou autoritou v otázkach viery, nie cirkevný nános ľudskej tradície, ktorá na mnohom môže byť v rozpore s apoštolskou zvesťou. Keď

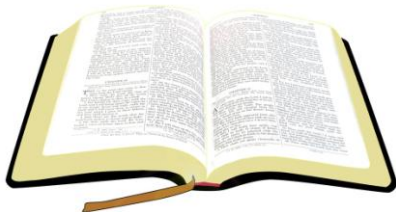
však hovoríme, že Biblia je Božie slovo, často tým máme na mysli, že ide o neomylný referát z minulosti a nespochybniteľný mravný kódex. Otázkou však zostáva, ako zmerať a posúdiť pravdivosť Biblie. Viera vo fundamentálnu pravdu meria jej pravdivosť historickou skutočnosťou predmetov či príbehov. No máme istotu, že sa takto neminieme s jej skutočným poslaním? Nie je týmto postojom vyjadrený len strach o vlastnú

pravdu, či úzkosť, aby kresťanská zvesť nebola s jej obsahom zmarená? Pravdivosť Biblie neposúdime prehlásením za neomylnú autoritu, ale jej skutočným načúvaním. Preto musíme rešpektovať jej vlastný nárok byť svedectvom o Bohu tých, ktorí sa s Ním stretli. Prvotná otázka o Biblii totiž neznie: čo je Biblia, ale kto je Boh?

Čo vlastne o Ňom vieme, ako sa o Ňom niečo dozvieme? Pri poc-tivom zamyslení nemôže-me povedať ani či je ani či nie je. Nemôžeme vedieť aký je, ak sa s Ním osobne nestretneme. Kto sa s Ním nestretol, nemá o Ňom čo povedať. Tak *ak na základe čítania Písem nedošlo k nášmu osloveniu Bohom, zostali sme na povrchu*. Potom aj slová, z ktorých je Biblia poskladaná, sú možno pekné literárne útvary, ale nie sú pre nás Božím prehovorom.

Ak Bibliu nazývame Božím slovom, snažíme sa vystihnúť skutočnosť, že nás skrze ňu Pán Boh volá na novú cestu života. Pod pojmom slovo Božie sa v Starej zmluve označujú konkrétne Hospodinove výroky dosvedčené prorokmi. V Novej zmluve je tento výraz použitý aj pre označenie Písma vôbec. Biblická zvesť je však rozprávaná a zapísaná ľuďmi, ktorí sa s Bohom stretli v Jeho pôsobení či v Jeho oslovení. Pritom vydali o tomto

stretnutí svoje vlastné svedectvo. Títo ľudia, svedkovia toho, že Boh ich oslovil, sa vyjadrujú pomocou rôznych literárnych prostriedkov a žánrov. Nemusia o tom napísať len historicky vernú správu v duchu pozitivistického myslenia. Každý z nich má svoj individuálny štýl, svojský sloh, špecifické výrazivo a k dispozícii má tiež určitú

slovnú zásobu ovplyvnenú dobou, prostredím, zázemím či vzdelaním. Túto svoju individuálnu špecifickosť dáva každý svä-

topisec do služby, aby vyjadril svoju náboženskú skúsenosť. Títo svedkovia Božieho spásneho pôsobenia žili v rôznych dobách so svojším dobovo podmieneným myslením a svetovým názorom a navyše v rôznom kultúrnom prostredí. Preto aj ich reč musela byť zrozumiteľná práve v dobe vzniku písomného záznamu ich svedectva. S odstupom času však čítaná v odlišnom kultúrnom prostredí, myslenie a svetonázore, sa môže ich reč stať menej zrozumiteľná. Tak nie každý a vo všetkom, čo nám je v Biblii k čítaniu predložené, skutočne Božie slovo počuje. Preto je na mieste brať do úvahy aj tisícročnú skúsenosť starého Izraela a dvojtisícročnú skúsenosť cirkvi, ktorá je základom pre našu vieru, že k

nám skrze ňu hovorí sám Boh. A svedectvo Písem hovorí o tom, že do nášho sveta vstupuje sám Boh, keď si vyvolil svoj ľud, ktorý si pripútal k sebe zmluvou. Navyše nad to zostupuje do našej biedy, a aj keď zostáva zvrchovaným Bohom a predstavuje sa nám v Ježišovi Kristovi ako niekto blízky, kto zostúpil do nášho trápenia, hrobu i nášho pekla, aby nad tým všetkým zvíťazil.

Dôležitý je preto sám Pán Boh, ktorý hovorí a koná v prospech svojho ľudu. Je to však ľud stojaci pod mocou Božieho konania, ktorý Boží vysloboditeľský čin rozpoznáva ako Božie prehovorenie a v tradícii o ňom vydáva svedectvo. Biblia nie je napísaná, aby nás informovala o minulých udalostiach, ale aby ovplyvňovala udalosti budúce, aby formovala srdcia tých, čo majú prísť. Takto rôzne generácie jednej komunity zotrávajú v rovnakej kolektívnej skúsenosti. Preto popri individualite konkrétneho biblického svedka – svätopisca tu ešte dôležitú rolu hrá obecenstvo Božieho ľudu, ktorému je svedectvo adresované, a ktorý, súc svedectvom formovaný, toto svedectvo traduje a uchováva.

Tu je namieste tiež povedať, že Biblia nie je určená pre privátne čítanie. Samozrejme, že si ju môžeme čítať doma a zamýšľať sa nad ňou, ale súčasne je veľmi potrebné hovoriť

o tom, čo som z nej vyčítal a čo ma z nej oslovilo s bratmi a sestrami vo viere. Práve cez svedectvo dávnych svedkov o Božom spasiteľnom čine, ktoré je scenárom kultického diania v kostole, každá generácia prežíva Božiu spásu ako aktuálne prítomnú. V tom zmysle je Biblia knihou cirkvi. Preto je tu cirkev, aby písomné, to je znehynené, zakonzervované záznamy opäť živo nahovorila. To však nejde mechanicky, recitáciou Písem z kazateľne. Živé slovo potrebuje živého svedka. Podľa toho možno poznať, či je cirkev živá: totiž, či slovom Božím žije, či ho len mechanicky recituje.

Dôležité je nájsť v starých biblických príbehoch pravdu o sebe. Veď Boh biblického svedectva nás oslovuje práve ako hlboká pravda o nás samých. V jej zvesti sa poznávame ako hriešnici, uvedomujeme si napätie medzi tým, čím sme, a do čoho sme pravdou o sebe volaní. Tou pravdou oslovení stojíme pod jej prísnyim nárokom, ktorému nemožno uhnúť. Zároveň nás však poznaná Pravda aj zmocňuje k tomu, čo treba vykonať. V biblickom svedectve nejde o poučenie o existencii nadsvetskej bytosti, ktorá sedí na nebeskom tróne a disponuje výbavou vševedúcnosti a všemohúcnosti, ale o oslovenie osobnou a živou pravdou, ktorá sa zmocňuje ľudského života. O tomto Bohu je možno hovoriť primeraným spôsobom len v osobnom

nasadení, pretože reč o Bohu zasahuje a zahrnuje toho, kto za ňu berie zodpovednosť. Hovoriaci sa musí za Božiu existenciu postaviť svojou vlastnou existenciou a tým sa sám stáva slovom. Vstupuje do slova, ktoré ho oslovilo a sám, súc oslovený, oslovuje. Živé oslovenie Božie sa nedá stotožniť so žiadnou literou, ani literou svätou. Slovo Božie, ktoré je za literou, si literu používa ako prostriedok. Posvätnosť biblickej litery je daná jej poslaním zastaviť človeka na jeho bludnej ceste.

Božie slovo je Božia reč a Božia reč je Boží čin v prospech človeka. Veríme, že ten, o kom svedčia svätopisci, je skutočný a živý Boh. Za Bibliou nie je prázdno, jej ručiteľom je sám Stvoriteľ. Biblia je teda ľudská evokácia zjavenia Božieho, ktorá vznikla pod tlakom Slova v prúde Jeho Ducha. Ten Duch má však stále ochotu pôsobiť, aby poslucháča revokoval od slov k Slovu.

Mgr. Ján Šípka
ev. a. v. farár v CZ Smrečany

Biblia

Spomedzi všetkých kníh je iba táto jedna.

Odvážiť, zmerať chceš?

A ona je však bez dna.

Keď ako do rieky ponoríš do nej sieť,
poklady objavíš v každučkom slove, vete.

Nocou sa privráví. So slnkom zrána žiari.

Cestou ťa sprevádza. Ulicou. Pri oltári.

Tú, keď aj skmáše plam, z popola vstáva znova.

Udierať na srdcia, kriesiť a prorokovať.

Keď ju ty odvrhneš, mlčí a nežaluje.

Ak teba pokoria, zdvihne ťa a vždy tu je!

Spomedzi všetkých kníh, čo mŕtve sú, je živá.

Keď pravdu vyvýši klamstvo poodkrýva.

Vo väzbe zažltlej alebo v rúchu novom,
občerství, sýti ma pokrmom: BOŽÍM SLOVOM!

Ladislav Fričovský

Solus Christus

Text: Galatským 5; 1–6

Kristus nás oslobodil k slobode. Stojte teda a nedajte sa zapriaľnúť zase do jarma otroctva! Ajhľa, ja Pavel vám hovorím: ak sa dávate obrezať, Kristus vám nič neprospeje. A znovu osvedčujem každému obrezanému, že je povinný plniť celý zákon. Úplne ste odlúčení od Krista, ktorí chcete byť ospravedlnení zo zákona; vypadli ste z milosti. Lebo my pomocou Ducha z viery očakávame nádej spravodlivosti. V Kristovi Ježišovi totiž ani obriezka ani neobriezka nemá moc, ale viera činná skrze lásku.

Apoštol Pavol hovorí o nesmiernom dare Božej milosti, v ktorom nás Boh oslobodil do slobody. Netešíme sa z tohto daru, ale žijeme poviazaný život. Pre augustínskeho mnícha Martina Luthera bolo poznanie tohto daru ako nádych topiaceho sa človeka, ktorého vytiahnu nad hladinu. Žiadne odpustky, žiadne záslužné skutky, plnenie zákona ako normy spásy. Obava, kde nájsť milostivého Boha. Sloboda je v tom, že hriešnik prijíma s vďakou, čo mu povedal milostivý Boh v Kristovi Ježišovi: Milujem ťa.

Solus Christus – Jedine Kristus, je ústredné heslo reformácie. Ono nám hovorí, že všetko za nás vykonal náš Spasiteľ. Božiu spravodlivosť sme

nemohli naplniť. Jeden jediný ju naplnil, Pán Ježiš Kristus.

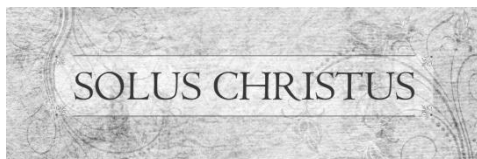
Keď Martin Luther pochopil to, čo predtým spoznal apoštol Pavol, už spolu s Pavlom nechcel vidieť nič pri sebe a pri zverenom stáde okrem Ježiša Krista, toho ukrižovaného. Preto sa odhodlal k veľmi vážnemu a riskantnému kroku. Postavil sa moci stredovekej cirkvi a hlboko v ľudských myšliach zakorenenému záslužníctvu. Aj dnes, hoci sme sa už dostatočne dlho učili ospravedlneniu z milosti, počujeme na jednej strane o stále živých odpustkoch ako moci spasenia a na druhej strane o záslužníctve duchovnej premeny pred Pánom Bohom. Kristus svojím životom pod zákonom a zástupnou smrťou nás vykúpil z moci hriechu a diabla. Oslobodení do slobody dieťok Božích nedajme sa zapriaľnúť zase do jarma otroctva

zákona.

Ak konáme akékoľvek skutky, ktorými chceme nahradiť Kristovu spravodlivosť z kríža, odlučujeme sa od Krista, vypadli sme z milosti. Keď tieto slová písal apoštol Pavol kresťanom do Galácie (patrili tam zbory Antiochia, Ikonía, Lystra, Derbe), mal pred očami tých, ktorí prišli po ňom a začali hlásať iné evanjelium. Hovorili, že viera v Krista je potrebná ku spásu rovnako ako zachovávanie židovského ceremoniálneho zákona.

Pavol im píše list, aby napravil Galatských a pripomenul im, že

jedine viera v Kristovu záslužnú obeť a viera v zaslúbenia Božie spasí hriešnika. Od smrti Ježiša Krista a Jeho zmŕtvychvstania ustúpil vek nemožnosti a nastúpil vek Božieho synovstva. Pavol to Rímskym vysvetlil takto: A my vieme, že milujúcim Boha, povolaným podľa rady (Božej), všetky veci slúžia na dobro. Lebo ktorých Boh vopred poznal, tých aj predurčil na podobu obrazu svojho Syna, aby On bol prvorodený medzi mnohými bratmi. A ktorých predurčil, tých aj povolal; a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a ktorých ospravedlnil, tých aj oslávil. V čom je teda naše poslanie? Pavol píše: V Kristovi Ježišovi totiž ani obriezka ani neobriezka nemá moc, ale viera činná skrze lásku. Samozrejme, lásku

nemôžeme vynechať. Podstatou Pána Boha je láska a kto miluje, z Boha sa narodil. Z lásky postavil Spasiteľ hať proti zlobe sveta a hriechu. Nuž tak, aká je tá naša láska? Mala by byť pokorná, poslušná, naplnená radosťou, pokojom, zhovievavosťou, nežnosťou, dobrotou. Mala by byť verná, krotká, zdržanlivá, ďakujúca Pánovi za Jeho dobrodenie v skláňaní sa k blížnym. Nemala by stavať hrádze okolo seba a tak sa vylučovať zo spoločenstva bratov a sestier.

Mala by byť štedrá. Počuli ste vtíp o zomieraní našich slovenských peňa-

zí? Päťstovka sa vystatovala pred päťdesiathaliernikom, že ona určite príde do neba, lebo ju všetci mali radi. Do neba vraj Peter pustil päťdesiathaliernik, lebo ten bol často v kostole, ale päťstokorunáčka nie. Konanie v láske a štedrości je najlepším evanjelizátorom, ktorý privádza iných k Pánovi. Aby sa Mu dali zachrániť a bolo im dobre v spoločenstve veriacich. Keď Dr. Martin Luther videl cirkev Kristovu stále sa reformujúcu, myslel aj na neustálu reformu – nápravu veriacich, aby neustrnuli vo viere a nevrátili sa nazad do otroctva zákona.

Mgr. Slavomír Gallo
ev. a. v. farár vo výslužbe

Pri jubileu slovenských evanjelických osobností

Martin Rázus sa narodil 18. októbra

1888 v obci Vrbica ako prvorodený syn garbiarskeho robotníka. Jeho najmladšou sestrou bola Mária Rázusová budúca významná

slovenská poetka, dramatička a prekladateľka. Ľudovú školu vychodil v rodisku, do meštianky chodil v Liptovskom Mikuláši, no na gymnaziálne štúdiá odišiel do Banskej Bystrice. Príčinou boli politické výhrady štátnej moci voči jeho národno-politickým postojom na škole a celkovému politickému presvedčeniu rázusovskej rodiny vôbec. Po roku gymnaziálneho štúdia v Banskej Bystrici prestúpil na gymnázium do Kežmarku. Po maturite sa prihlásil na štúdium evanjelickej teológie v Bratislave. Po skončení štúdia roku 1911 bol niekoľko mesiacov kaplánom pri Samuelovi Zochovi v Modre. Koncom toho istého roku odišiel spoločne s Vladimírom Royom do Anglicka, kde obaja pokračovali v teologickom štúdiu na univerzite v škótskom meste

Edinburgh. Po ročnom pobyte v Anglicku, počas ktorého podnikol viaceré cesty po Západnej Európe, sa vrátil na pôvodné kaplánske miesto do Modry, no čoskoro – od začiatku roku 1913 – dostal samostatné farárske miesto v Pribyline. Tu pôsobil plných deväť rokov až do leta 1921, potom odišiel na faru v Moravskom Lieskovom, kde bol tiež rovných deväť rokov. V máji roku 1930 sa stal farárom v Brezne, kde po siedmich rokoch kňazského pôsobenia a vyčerpávajúcej literárnej i politickej činnosti predčasne zomrel dňa 8. augusta 1937 vo veku štyridsaťdeväť rokov. Pochovaný je v Banskej Bystrici.

Z jeho literárneho diela môžeme spomenúť prózy *Svety 1-4*, *Júlia 1-2*, *Krčmársky kráľ*, *Odkaz mŕtvych*. Z poézie môžete poznať diela: *Hoj, zem drahá...*, *To je vojna!*, *Pri nohách Pánových* a napokon z tvorby pre deti a mládež nesmieme zabudnúť na známe diela *Maroško* a *Maroško študuje*.

<http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/martin-razus>

Ivan Krasko – národný umelec a básnik (1876-1958). V tomto roku uplynulo 60 rokov od jeho smrti. Začiatkom 20. storočia začali vychádzať prvé verše neznámeho básnika, ktorý sa najprv podpisoval pseudonymom Janko C., neskôr Janko Cigáň. Básnické meno Ivan Krasko mu vybral S. H. Vajanský. Ing. Ján Botto, čo bolo jeho vlastné meno, bol príbuzný štúrovského básnika J. Bottu, aj historika Júliusa Bottu. Chémiu vyštudoval v Prahe. Keď sa oženil s krásavicou E. Kňazovičovou z Dolného Kubína, svedkami na svadbe boli P. O. Hviezdoslav a švagor nevesty ev. farár v Istebnom a národopisec J. M. Hroboň. Ako došlo k ich zoznámeniu? Dvadsaťdvaročná Ilonka sa dozvedela, že Krasko príde do Martina na slávnosť Živeny. Ilonka ho čakala s kyticou. Keď ju básnik uvidel, okamžite sa zaľúbil. Mal vtedy 36 rokov. K zásnubám poslal priateľ z pražských štúdií, ktorý pôsobil na Tahiti – M. R. Štefánik – Elenke perlu. Krasko ju vsadil do zlatého prsteňa a dal vyryť: E.K. od M. R. Štefánika a I. Krasku, 1912. Nachádza sa v Pamätnej izbe Ivana Krasku v Piešťanoch. Hviezdoslav, priateľ jej rodičov, jej zložil báseň: „Ilonka“. Na Kraskovej svadbe

padol prorocký výrok: „Svadba Kraskova je pohrebom slovenskej poézie“, ktorý sa naozaj splnil. Hoci Ivan Krasko napísal len dve básnické zbierky, dokázal, že jeho tvorba je porovnateľná s poprednými dielami európskych básnikov. Ivan Krasko bol vedúcim zjavom slovenskej moderny a mal veľký vplyv na modernú slovenskú poéziu. Po svadbe písal už len príležitostné básne. Venoval sa rodine, Často sa liečil v Luhačoviaciach a v Piešťanoch na pľúcnu chorobu, napriek tomu sa dožil 82 rokov. Mal tri deti.

Písal lyrické verše, v ktorých sa vracia do mladosti, k matke v básni Nedelňý večer. Prvá zbierka nesie názov Nox et solitudo. Druhú zbierku Verše venoval manželke, ktorú veľmi miloval. Po druhej svetovej vojne pracoval v Bratislave ako tajomník Vavra Šrobára. Na Univerzite Komenského, viedol prednášky z histórie, práva a umenia a získal titul doktor technických vied. Na sklonku života žil v Piešťanoch a zomrel v marci 1958 v Bratislave.

Mária Mesárošová

Eliáš Láni

sa narodil v Slovenskom Pravne v roku 1570. Oženil sa so Zuzanou rod. Tamorisciovou, s ktorou mal štyroch synov: Daniela, Izáka, Gregora a Zachariáša.

Po absolvovaní nižších škôl v Turci študoval na škole zemepána Gregora Horvátha-Stančíča v Strážkach na Spiši. Po skončení štúdia a po vysvätení za kňaza (1594) zostal na tejto škole pôsobiť ako učiteľ. Od roku 1595 bol rektorom v Jelšave. V roku 1597 bol povolaný do Mošoviec, kde pôsobil zároveň aj ako evanjelický kazateľ. V rokoch 1602 — 1608 zastával funkciu turčianskeho seniora a získal si postupne podporu celého Horného Uhorska. Vypracoval nové zákony turčianskeho kontubernia, ktoré turčiansky župan Peter Révay v roku 1602 potvrdil. Palatín Juraj Thurzo ho v roku 1605 povolal do Bytče za riaditeľa tamojšieho lýcea a za vychovávateľa jeho syna Imricha. V roku 1608 sa stal palatínovým dvorným kazateľom i osobným radcom. V tom istom roku bol zvolený za trenčianskeho superintendenta.

Už ako študent vstúpil do sporu s kryptokalvínskym duchovenstvom o zachovaní obrazov v kostoloch spisom *Scutum libertatis christianae in usu ceremoniarum, nominatim autem imaginum* (Štít kresťanskej slobody v používaní obradov, menovite obrazov; 1595 u Davida Gutgesela v Bardejove). Zaslúžil sa tak o zachovanie význam-

ných výtvarných diel na Spiši a v Šariši. V roku 1599 vydal podobný spis pod názvom *Defensio libertatis christianae in usu imaginum historico* (Obrana

kresťanskej slobody v používaní obrazov).

Najvýraznejšou oblasťou Lániho náboženských i politických aktivít boli jeho snahy o zabezpečenie organizačnej nezávislosti evanjelickej cirkvi v Uhorsku. Po uzavretí tzv. Viedenského mieru

v roku 1606 vyzýval uhorské stavy, aby sa zasadili za potvrdenie náboženskej slobody. Na Žilinskej synode v roku 1610 bol zvolený do funkcie superintendenta Oravskej, Liptovskej a Trenčianskej stolice. Dohody Žilinskej synody obhajoval pred vysokými katolíckymi predstaviteľmi — napríklad pred ostrihomským arcibiskupom Františkom Pongrácom a neskôr i Petrom Pazmáňom. Jeho obrana proti Pazmáňovmu útoku sa zachovala pod názvom *Malleus peniculi papistici* — *Kladivo na pápežský kyjak* (1612)

Spolu s ďalšími dvoma superintendentmi Izákom Abrahamidesom a Samuelom Melikom preložil Luthe-rov *Katechismus*. Venoval ho palatínovi Jurajovi Thurzovi a jeho manželke Alžbete Coborovej, ktorí ho v roku 1612 vydali tlačou.

Okrem náboženských spisov písal aj humanistické traktáty. Známy je predovšetkým traktát o ideálnej vrchnosti, ktorý predniesol ako kázeň na pohrebe Juraja Thurzu v roku 1617 — *Kázání pohřební. Při Pohřbu... p. Jiřího Thurzy*. Tlačou vyšla ešte v tom istom roku v Prahe, dokonca bola preložená do maďarčiny. Jej vytlačení sa v našom prostredí začína éra vydávania kázní ako najrozšírenejšieho literárneho žánru protestantskej vzdelávateľskej spisby. Láni je

považovaný za zakladateľa tlačenej homiletickej tvorby.

Z jeho básní sa zachovalo len torzo (desať básní a jedna modlitba — napríklad *Auvech, Běda mně hříšnici, Hospodine, ochránce náš, Ač mne Pán Bůh ráčí trestati* a i.), a aj to len vďaka tomu, že boli uverejnené v dielach iných autorov. Jeho básnická výpoveď je poznačená ťažkými životnými skúsenosťami v čase tureckých vpádov i náboženských nepokojov. Zomrel 15. novembra 1618.

<https://zlatyfond.sme.sk/autor/63/Elias-Lani>

Náš cirkevný výlet do Martina a Turca

V jeden pekný letný deň, bolo to 28. júna 2018, sme sa my, členovia cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku Liptovský Mikuláš – Palúdzka zúčastnili zborového výletu, ktorý pre nás zorganizovala a pripravila sestra zborová farárka Jana Ďuranová.

V ranných hodinách, keď letné slnko po skorom rannom brieždení sa už dávno vydalo na svoju púť po oblohe, sme sa vybrali na našu cestu autobusom spred palúdzanskeho kostola. Prešli sme cez Ružomberok, prielom Váhu cez Veľkú Fatru, Kľačany a ocitli sme sa v povestnej turčianskej záhradke, ako je u nás často označovaný Turiec, tento pôvabný kraj severného Slovenska, ohraničený vôkol zo všetkých strán

pohoriami, pričom Veľká a Malá Fatra patria medzi tie najvyššie v našej vlasti.

Navštívili sme predovšetkým Martin, okresné mesto, historické stredisko Turca, ktoré dnes má viac ako päťdesiatštyritisíc obyvateľov. Z malého mestečka sa za posledné storočie rozvinulo veľké priemyselné stredisko, preslávené najmä šikovnosťou jeho strojárov.

Ale pre nás Slovákov je Martin, niekdajší Turčiansky Svätý Martin, niečo oveľa viac. Asi niečo také ako pre bratov Čechov Praha – preto sa niet ani čo čudovať výberu sestry farárky a určeníu cieľa nášho tohtoročného výletu. Pre nás je Martin hlavným mestom našej národnej kultúry. Tu sa zrodil v pomerne slobodných 60.

rokoch 19. storočia memorandový program tzv. slovenského Okolia, program na širokú autonómiu Slovenska v rámci vtedajšieho Uhorska, v ktorom boli obsiahnuté slovenské štátoprávne, politické a kultúrne požiadavky. Tu sa v roku 1863 zrodila naša prvá celonárodná kultúrna ustanovizeň – Matica slovenská, tu bolo založené jedno z prvých slovenských gymnázií, pričom ďalšie dve boli v Revúcej a Kláštore pod Znievom. A tu sa náš národ prostredníctvom svojich predstaviteľov 30. októbra 1918 Martinskou deklaráciou prihlásil k novozaloženej Československej republike, ktorej storočnicu vzniku si pripomíname práve v tomto roku. Nie náhodou prvé úvahy o novom hlavnom krajinskom meste Slovenska počítali s jeho vybudovaním práve tu a malo niest' nový názov – Kotlín.

A preto naše prvé kroky v Martine viedli do expozície Slovenskej národnej knižnice – Literárneho múzea v prvej historickej budove Matice slovenskej, ktorá nás oboznámila s písomnými pamiatkami staroslovienčiny, pôsobením Konštantína a Metoda, počiatkami nášho jazyka, jeho vznikom a s dejinami slovenskej literatúry. Navštívili sme aj budovu spomínaného gymnázia a evanjelický a. v. chrám Boží na Memorandovom námestí. Pani H. Borcovanová, členka tamjšieho cirkevného zboru a fundovaná znalkyňa

dejín Martina, a vôbec Slovenska, nám predniesla výklad s informáciami i zaujímavosťami z histórie kostola i martinského cirkevného zboru.

Kostol je jednolod'ová tolerančná stavba s polygonálnym ukončením presbytéria a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty z roku 1784. Nachádza sa v areáli ev. fary a školy, bývalého slovenského evanjelického patronátneho gymnázia. V roku 1895 bola pôvodná stavba neorománsky prestavaná staviteľom Samuelom Petrikovichom z Radvane. V interiéri kostola sa nachádza trojramenná empora nesená toskánskymi stĺpmi. Loď je zaklenutá korýtkovou klenbou s lunetovými výsečami. Oltár, kazateľnica a krstiteľnica sú neoklasicistické z roku 1903. Veža na pôdoryse štvorca je v najvyššej úrovni osemhranná, ukončená ihlancovou helmicou (Zdroj: [https://sk.wikipedia.org/wiki/Martin_\(mesto_na_Slovensku\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Martin_(mesto_na_Slovensku)))).

Dozvedel som sa jedno zaujímavé slovenské prvenstvo (zaujímajú ma slovenské „naj“ a to je jedno z nich), ktoré sa viaže na Memorandové námestie, kde na slovenskom národnom zhromaždení, ktoré sa tu konalo 6. a 7. júna 1861, bolo prijaté Memorandum národa slovenského, ktorého autorom bol Štefan Marko Daxner. Práve tu Jozef Božetech Klemens (1817 – 1883), mikulášsky rodák, maliar, sochár, technik

a prírodovedec, prvýkrát použil techniku dagerotypie, predchodcu dnešnej fotografie, na zobrazenie vtedy sa konajúceho memorandového zhromaždenia. Bol priekopníkom tejto technológie na Slovensku.

Potom sme navštívili Národný cintorín, ktorý je miestom posledného odpočinku mnohých významných osobností slovenského života. Nachádza sa v centre mesta na Sklabinskej ulici. Bol založený koncom 18. storočia pôvodne ako mestský cintorín. V roku 1967 bol vyhlásený za Ná-

rodný cintorín a národnú kultúrnu pamiatku. Svoj celonárodný význam si získal v druhej polovici 19. storočia, keď bola starostlivosť oň zverená Matici slovenskej. (Zdroj: https://sk.wikipedia.org/wiki/Národný_cintorín_v_Martine) Zaujalo nás aj Múzeum Martina Benku (1888 – 1971), ktoré sídli v dome, v ktorom žil a pracoval Martin Benka, maliar, grafik, ilustrátor a esperantista. Autentické prostredie – pracovňa, ateliér a spálňa – sa zachovalo v pôvodnom stave podľa poslednej vôle umelca. Mohli sme tu obdivovať krásu

jeho malieb, ktoré z veľkej časti venoval koloritu slovenskej krajiny.

V Martine sme nielen navštevovali múzeá a pamiatky, ale boli sme aj na chutnom obede a mali sme dostatok voľného času aj na príjemnú prechádzku centrom mesta, poniektorí navštívili kaviareň, cukráreň, či si len tak pohoveli chvíľu na lavičkách.

Napokon sme sa autobusom vybrali

smerom na juh po hlavnej ceste vedúcej do Turčianskych Teplíc. Z nej sme odbočili doľava pod malebné horstvo

Veľkej Fatry

do obce Mošovce v tučianskoteplieckom okrese. Navštívili sme tu rodný dom Jána Kollára (1793 – 1852), evanjelického farára a slovenského spisovateľa, ktorý bol predstaviteľom panslavizmu, teórie o existencii jednotného slovanského národa pozostávajúceho z jednotlivých kmeňov. Písal ešte v českom jazyku a bol zástancom toho, aby sme si zachovali česko-slovenskú literárnu jednotu. Známa je hlavne jeho básnická skladba Slávy dcera z roku 1824. Rodný dom J. Kollára je veľmi peknou rekonštrukciou pôvodného domu a malým múzeom

básnika. Pôvodná je len sýpka v zadnej časti. Zaujalo nás aj veľmi milé Múzeum mošovských remesiel s početnými exponátmi dokladajúcimi zručnosť, šikovnosť i estetický cit našich remeselníkov v minulosti. A tých remesiel v Mošovciach bolo veru neúrekom. V Mošovciach bolo okolo pätnásť cechov – mäsiari, kováči, kolári, stolári, klobučníci, debnári, kožušníci, remenári. Najznámejším mošovským remeslom bolo kožušníctvo. Plní pekných zážitkov a pôsobivých dojmov sme v podvečer opustili tú

malebnú turčiansku záhradku a vrátili sme sa Kľačianskou úžinou naspäť domov.

Je len žiaduce, po pekných výletoch, ktoré sme absolvovali najmä v roku 2016 (Šútovský vodopád, Orava) pokračovať v tejto novej, dúfam, že tradícii a v budúcich rokoch usporiadať ďalšie poznávacie výlety po našej vlasti za pamiatkami dejín našej Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Kraje nášho Slovenska nám majú mnoho čo ponúknuť.

Leonard Ambróz

Srdečne pozývame!

Muzikálová rozprávka od tvorcov muzikálov "Príbeh z Tammiru", "Farár z (M)ARSU a "Volajte ma Meggi"

LEGENDA O ZAKLIAŤOM MESTE

24. 11. 2018 o 17:00 hod.
25. 11. 2018 o 15:00 hod.
 v Dome kultúry v Liptovskom Hrádku

VSTUPNÉ
 Dospelí: 8,- €
ZUJAVENÉ:
 deti do 12 rokov: 4,- €

PREDPREDAJ VSTUPENIEK:

- online na www.ad1divadlo.sk
- Mestský úrad Liptovský Hrádok - referát kultúry

Produkcija: divadlo ad1

Hlavní partneri: Kresťanské štúdio BODIES, NESUMMA ONE

SPONZORI: EKO fence, KNL, Hrádokská kultúra, PLANET, WEGA, DELTECH, SPRINT, mychod

Detské okienko

Dr. Martin Luther

Podľa súradníc doplň správne slová do viet.

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	B	T	R	U	A	J	S	R
2	Y	E	O	N	E	U	R	V
3	E	G	L	P	D	E	G	E
4	M	K	B	E	U	I	Z	F

Martin Luther sa narodil v meste

B2 F4 G1 C3 D4 A1 H3 D2

10. novembra 1483. Potom sa jeho rodičia presťahovali do Mansfeldu, kde začal Martin chodiť do školy. Tam sa učili len štyri predmety - čítať, písať, spievať a latinsky. Ako štrnásťročný odišiel študovať do

A4 E1 G3 E3 A3 C4 F2 H1 B3 D1

Ešte nemal ani osemnásť rokov, keď začal študovať na univerzite v

F3 C1 H4 E4 G2 B1 E2.

Pozorne spočítaj kvapky a k výsledku prirad' písmeno z tabuľky.
Slovo dopíš do vety.

	VÝSLEDOK	PÍSMENO
●●●+●●		
●●+●●●		
●●●+●●●●		
●●●●+●●●●●		
●●●+●●●		
●●●●●+●●●●		

6	4	8	9	5	7
O	N	M	CH	M	Í

Raz mladého Martina v lese zastihla búrka. Martin sa vo veľkom strachu modlil a v modlitbe povedal: Svätá Anna, stanem sa

Pri každom písmene v tabuľke sa nachádza číslo. Zorad' písmená od čísel 1-21 a odpoveď napíš do prázdnych riadkov.

H ₁₀	A ₁₅	L ₃	I ₂	B ₁₈	I ₇	É ₉
H ₁₄	M ₁	B ₁₆	O ₁₃	I ₂₁	S ₅	V ₈
O ₁₁	I ₂₀	O ₄	L ₁₉	B ₁₂	I ₁₇	T ₆

Dr. Martin Luther hľadal

..... a našiel ho v

Prečítaj si týchto sedem biblických mien: Mojžiš, Izák, Nátan, Samuel, Abrahám, Debora, Samuel. Z každého mena vyber jedno písmeno a zapíš ho do štvorca v príslušnom riadku.

- z mena MOJŽIŠ vyber druhé písmeno
- z mena IZÁK vyber štvrté písmeno
- z mena NÁTAN vyber tretie písmeno
- z mena JÓZUE vyber druhé písmeno
- z mena ABRAHÁM vyber druhé písmeno
- z mena DEBORA vyber piate písmeno
- z mena SAMUEL vyber druhé písmeno

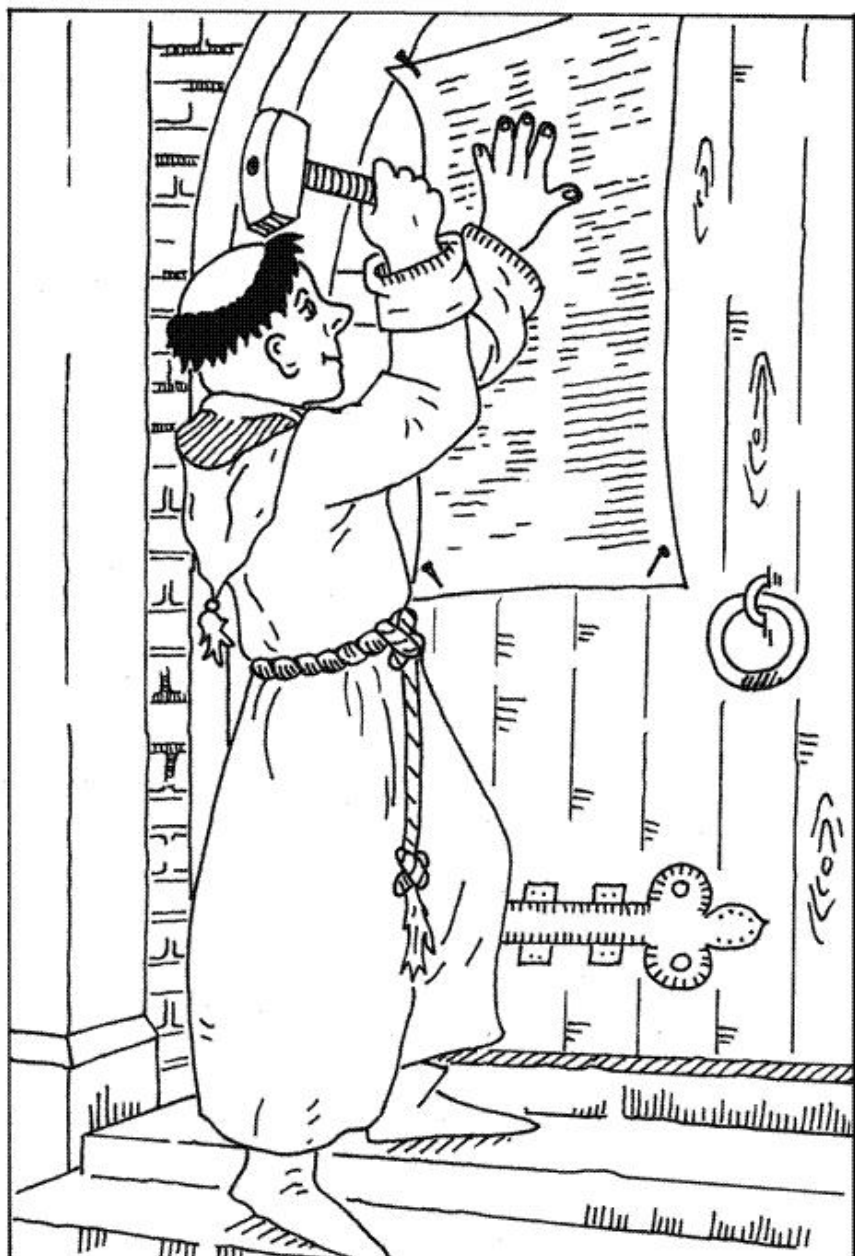
31. 1517 pribil Dr. Martin Luther na dvere chrámu 95 výpovedí proti odpustkom.

Do prázdnych políček napíš začiatkové písmeno obrázka a odpoveď doplň do vety.

Dr. Martin Luther..... kresťanskú cirkev.

Ma'ovanka

Vnútromisijné aktivity v cirkevnom zbore

Služby Božie:

- v Palúdzke v každú nedeľu v našom ev. kostole o 9.00 hod.
- v Bodiciach a v Pavčinej Lehote v 2. nedeľu v mesiaci. V Bodiciach o 14.00 hod., v Pavčinej Lehote o 15.00 hod.

Biblická hodina pre dospelých:

- v stredu o 15.00 hod. v zborovej miestnosti na fare

Spevokol o 16.00 hod. v zborovej miestnosti na fare

Konfirmačné vyučovanie na fare

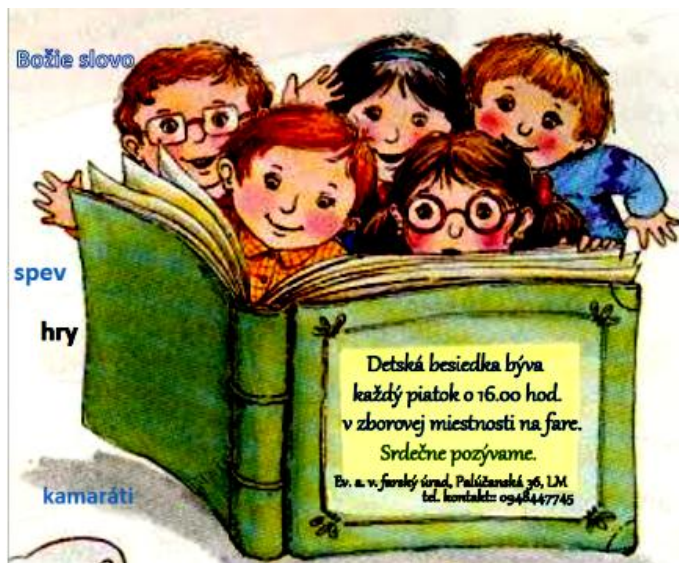
- 1. ročník v piatok o 17.30 hod.
- 2. ročník v pondelok o 15.30 hod.

Detská besiedka

- v piatok o 16.00 hod. na fare

Stretnutie dorastu – v piatok o 18.00 hod. na fare

Srdečne Vás pozývame.

Suspíriá k Pamiatke reformácie

Ty, Bože, zo tmy svetlos' utvoril,
Ty si z ničoho tento svet stvoril,
Tys' velil a stalo sa to,
Tys' rozžal v Kristu duševné svetlo,
Tys' roznietil, keď ono haslo.
Nad Teba väčšieho nieto.
A preto Tebe naša pieseň zneje,
žes' vieru od bludov sprostil.
Ty si dal múdrosť duchu ľudskému,
Ty si dal smelosť vyvolenému,
Ty si cirkev mečom Ducha očistil.
Amen.

Tys' cirkev svoju obnovil,
ó, Bože v pravde svätý,
dal si nám mužov, dokázals',
čo slovo Tvoje platí,
jak nedáš loďke zahynúť,
s pomocou si skorý...
Ó, pomôž loďke tej i dnes
a cirkev svoju sám preved'
po rozbúrenom mori.

Amen.

Martin Rázus

Časopis Cirkevného zboru ECAV na Slovensku
Liptovský Mikuláš–Palúdzka
Vydanie k Pamiatke reformácie
Číslo: 2 Ročník: III. Rok 2018

Vydal: Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Liptovský Mikuláš–Palúdzka
Pripravili: Mgr. Jana Ďuranová a kol.
Tel. kontakt: 0948 447 745

Časopis je voľne šíriteľný. Vďačne prijmeme príspevok do ďalšieho čísla. Budeme radi, ak prispejete svojimi úvahami, svedectvami, zamysleniami a podnetmi.
Privítame aj pomoc grafika.